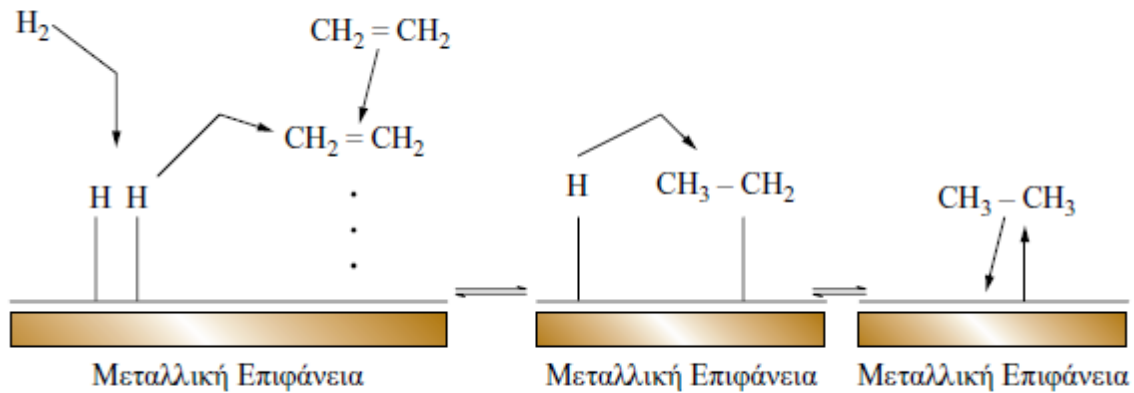

Η ετερογενής καταλυτική δράση στα μέταλλα

Τα μέταλλα των στοιχείων μετάπτωσης καταλύουν συνήθως:

- την υδρογόνωση ακόρεστων υδρογονανθράκων
- την υδρογόνωση του CO προς πλήθος βιομηχανικών προϊόντων
- την υδρογόνωση του αζώτου προς αμμωνία
- Την ατμοαναμόρφωση του φυσικού αερίου (μεθανίου), υδρογονανθράκων, αλκοολών (αιθυλικής, μεθυλικής αλκοόλης, γλυκερίνης) και σακχάρων για παραγωγή υδρογόνου
- Ορισμένοι μεταλλικοί καταλύτες καταλύουν και αντιδράσεις μερικής οξείδωσης

Υδρογόνωση του αιθυλενίου

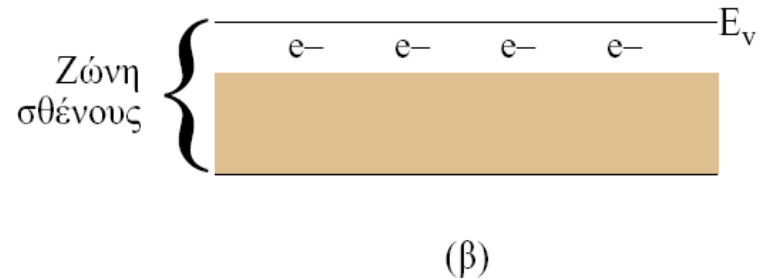
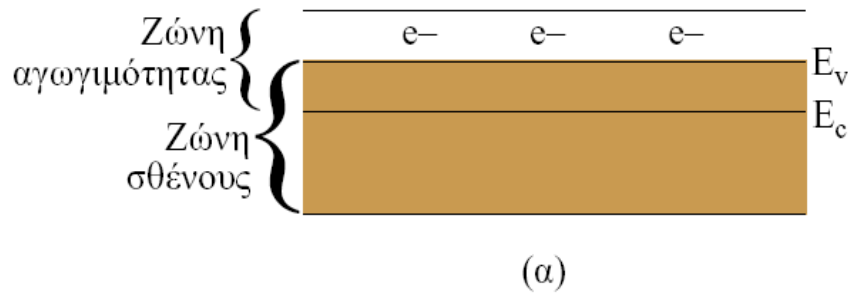
Πειραματικές παρατηρήσεις

- Η καταλυτική δραστικότητα ακολουθεί μια ηφαιστειοειδή τάση κατά μήκος μιας σειράς, έστω της πρώτης, των στοιχείων μετάπτωσης (Sc, Ti, V, Cr, Mn, Fe, Co, Ni, Cu).
- Τα τρία πρώτα στοιχεία δεν παρουσιάζουν πρακτικά καταλυτική δραστικότητα. Από εκεί και πέρα η δραστικότητα αυξάνεται προοδευτικά, μεγιστοποιείται στο κοβάλτιο και στη συνέχεια μειώνεται πηγαίνοντας από το κοβάλτιο προς το χαλκό.
- Η θερμότητα που εκλύεται κατά την προσρόφηση, τόσο για το υδρογόνο όσο και για το αιθυλένιο μειώνεται μονότονα καθώς προχωρούμε από το σκάνδιο στο χαλκό.

Αρχή του Sabatier

Η εκδήλωση υψηλής καταλυτικής δραστηριότητας συνδέεται με ενδιάμεσες τιμές θερμοτήτων ρόφησης, δηλαδή με μέτρια ένταση της προσρόφησης.

Θεωρία της ζώνης

- Η ανώτερη κατειλημμένη στάθμη (εκεί που τελειώνει το γραμμοσκιασμένο τμήμα) ονομάζεται ενέργεια Fermi, E_f .
- Η ενέργεια FERMI μειώνεται καθώς πηγαίνουμε από το σκάνδιο στο χαλκό
Sc, Ti, V, Cr, Mn, Fe, Co, Ni, Cu

Ενέργεια FERMI και θερμότητα προσρόφησης

- κατά την αλληλεπίδραση που συνοδεύει τη διασπαστική προσρόφηση του υδρογόνου έχουμε μεταφορά ηλεκτρονικής πυκνότητας από το επίπεδο FERMI στα $1s$ τροχιακά των ατόμων υδρογόνου προκειμένου να αποκτήσουν τη σταθερότερη δομή $1s^2$.
- όσο μειώνεται η ενέργεια FERMI τόσο δυσκολεύεται η μεταφορά ηλεκτρονικής πυκνότητας από το επίπεδο FERMI στα τροχιακά $1s$ των ατόμων υδρογόνου, επομένως τόσο ασθενέστερη γίνεται η προσρόφηση του υδρογόνου.

Η υδρογόνωση το CO: αέριο σύνθεσης.

- Σημαντικά βιομηχανικά προϊόντα που παράγονται από το αέριο σύνθεσης.

- **Μεθανοποίηση**

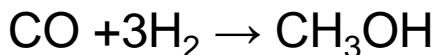
- $\text{CO} + 3\text{H}_2 \rightarrow \text{CH}_4 + \text{H}_2\text{O}$
- $\text{Ni}/\text{Al}_2\text{O}_3$

- **Παραγωγή υδρογονανθράκων**

- **(συνθετικής βενζίνης) κατά Fischer Tropsch π.χ.**

- $2\text{CO} + 5\text{H}_2 \rightarrow \text{C}_2\text{H}_6 + 2\text{H}_2\text{O}$
- $3\text{CO} + 7\text{H}_2 \rightarrow \text{C}_3\text{H}_8 + 3\text{H}_2\text{O}$
- $4\text{CO} + 9\text{H}_2 \rightarrow \text{C}_4\text{H}_{10} + 4\text{H}_2\text{O}$
- $6\text{CO} + 12\text{H}_2 \rightarrow \text{C}_6\text{H}_{12} + 6\text{H}_2\text{O}$
- $\text{Co}/\text{Al}_2\text{O}_3$

- **Σύνθεση της μεθανόλης**

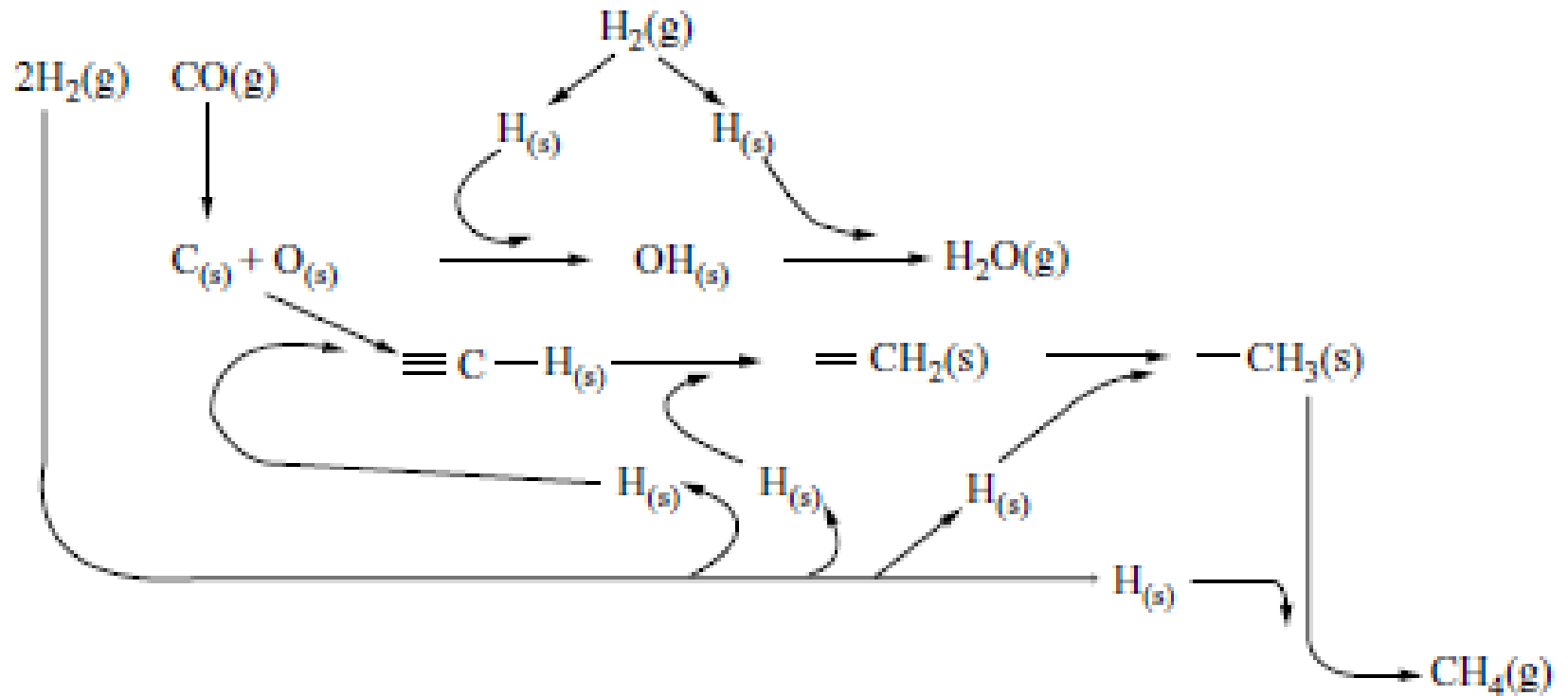
- Cu/ZnO ή Pd/CrO_3

Διαπαστική (σκιασμένη περιοχή) ή μοριακή (λευκή περιοχή) προσρόφηση του CO

Cr	Mn	Fe	Co	Ni	Cu
Mo	Tc	Ru	Rh	Pd	Ag
W	Re	Os	Ir	Pt	Au

Ο μηχανισμός της αντίδρασης μεθανοποίησης.

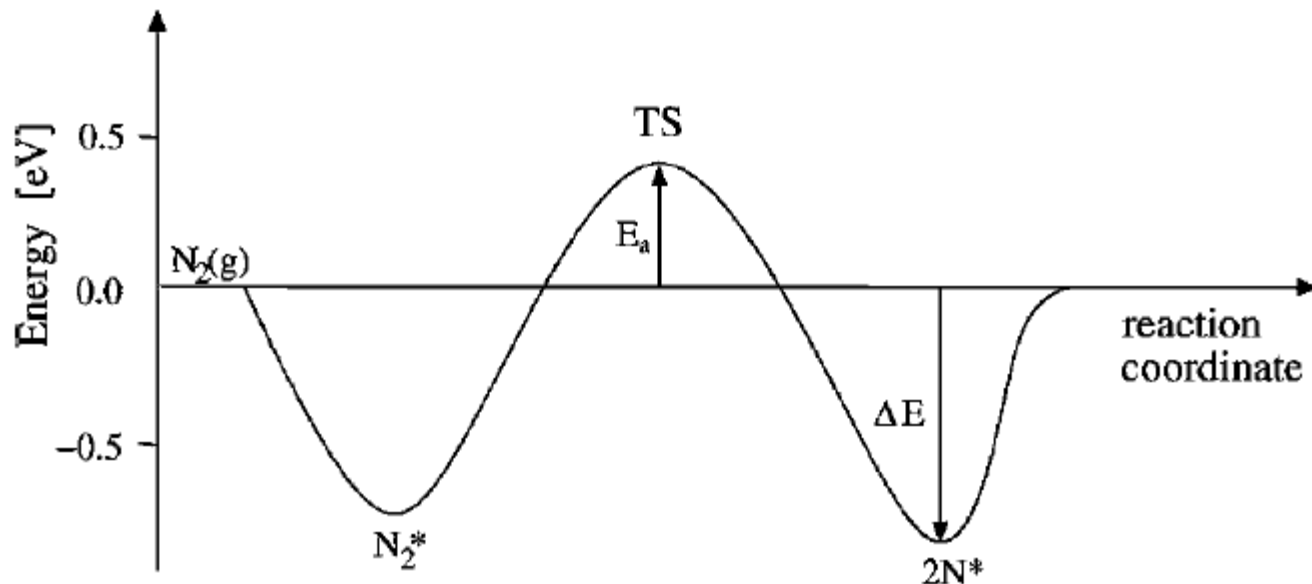

Καταλυτική σύνθεση της αμμωνίας: $\text{N}_2 + 3\text{H}_2 \rightarrow 2\text{NH}_3$.

- $\text{N}_2 + 2\text{S} \rightarrow 2(\text{N}---\text{S})$
- $\text{H}_2 + 2\text{S} \rightarrow 2(\text{H}---\text{S})$
- $(\text{N}---\text{S}) + (\text{H}---\text{S}) \rightarrow (\text{NH}---\text{S}) + \text{S}$
- $(\text{NH}---\text{S}) + (\text{H}---\text{S}) \rightarrow (\text{NH}_2---\text{S}) + \text{S}$
- $(\text{NH}_2---\text{S}) + (\text{H}---\text{S}) \rightarrow \text{NH}_3 + 2\text{S}$

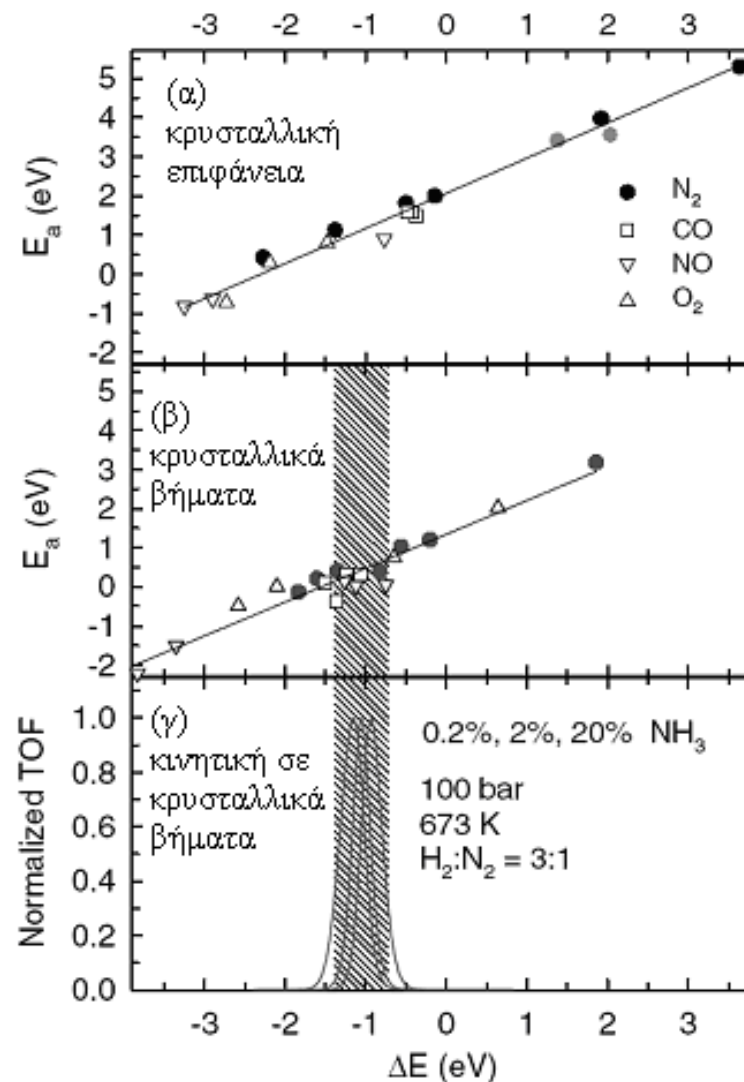
Ένταση και έκταση της προσρόφησης

- Η ένταση της προσρόφησης προσδιορίζεται από την ενέργεια (θερμότητα) χημειρόφησης
- Η έκταση της προσρόφησης προσδιορίζεται από την ενέργεια **ενεργοποίησης** της χημειορόφησης

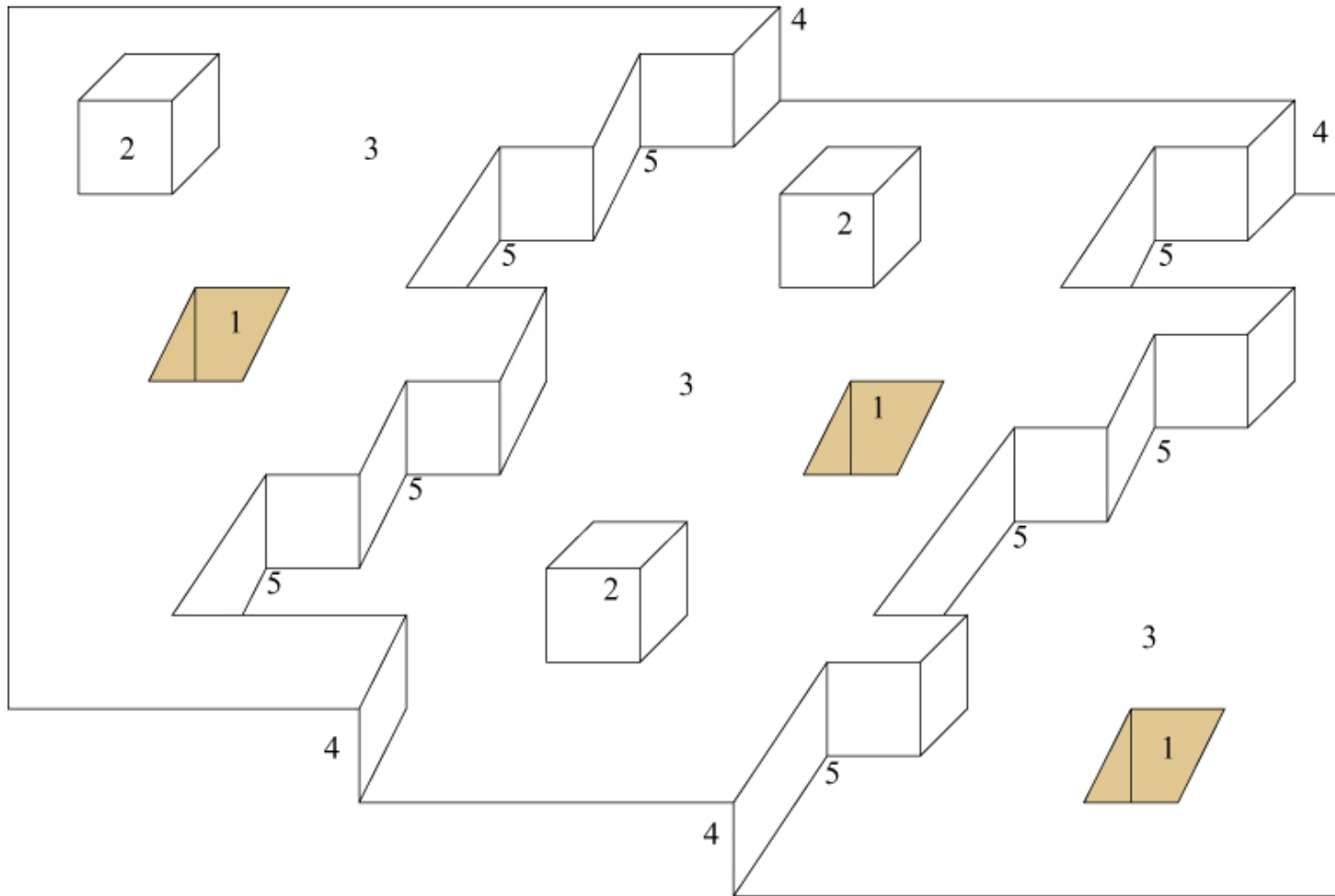
Υπολογισμένο διάγραμμα δυναμικής ενέργειας για τη διασπαστική χημειορόφηση του N_2 στην επιφάνεια Ru

Σχέση ανάμεσα στην ενέργεια χημιορρόφησης και στην ενέργεια ενεργοποίησης της χημιορρόφησης

αναπαράσταση μεταλλικής επιφάνειας: κενές θέσεις (1), προσροφημένα άτομα (2), τaráτσες (3), βήματα(4)

και εσοχές (5).

περιοχή υψηλής δραστικότητας.

- $\Delta E(-1,4 \text{ έως } -0,8 \text{ eV}) \rightarrow E_a(0,0-1,0 \text{ eV})$
- Καταλυτική σύνθεση της αμμωνίας:
- ΔE για την προσρόφηση του N_2 $-1,38\text{eV}$ για το Fe.
    $-0,50\text{eV}$ για το Ru.
- Αντίδραση Fischer-Tropsch:
- ΔE για την προσρόφηση του CO: {Co ($-1,24 \text{ eV}$), Rh ($-1,06 \text{ eV}$) και Ru($-1,37 \text{ eV}$)}.
- Αντίδραση αναγωγής του NO προς N_2 στους καταλύτες αυτοκινήτων:
Προσρόφηση του NO: {Pd ($-0,77\text{eV}$), Pt($-1,26\text{eV}$), Rh ($-1,26\text{eV}$)}.

Σχέση ανάμεσα στην ενέργεια χημειορρόφησης και στην διαφορά ($E_d - E_f$)

- κατά τη διασπαστική χημειορρόφηση ενός διατομικού μορίου, για παράδειγμα του αζώτου, τα p τροχιακά του προσροφούμενου ατόμου ($N: 1s^2, 2s^2, 2p^3$) αλληλεπιδρούν με d-κενές αντιδεσμικές στάθμες των στοιχείων μετάπτωσης προάγοντας τη μεταφορά ηλεκτρονιακής πυκνότητας από το N προς τον επιφανειακό δεσμό.
- $E_d < E_f \rightarrow (E_d - E_f) < 0$
- όσο γίνεται πιο αρνητική, τόσο λιγότερες αντιδεσμικές στάθμες, κενές από ηλεκτρόνια, βρίσκονται μέσα στη ζώνη σθένους- αγωγιμότητας (πάνω από το επίπεδο Fermi) και επομένως τόσο μικρότερη είναι η ενέργεια χημειορρόφησης.

